

Forfatter: Palladius, Peder

Titel: Peder Palladius' Danske Skrifter

Citation: Palladius, Peder: "Peder Palladius' Danske Skrifter", i Palladius, Peder: *Peder Palladius' Danske Skrifter*, udg. af Lis Jacobsen , H.H. Thiele, 1911-1926, s. 393. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-palladius02val-shoot-idm139771557972096/facsimile.pdf> (tilgået 06. maj 2024)

Anvendt udgave: Peder Palladius' Danske Skrifter

II.

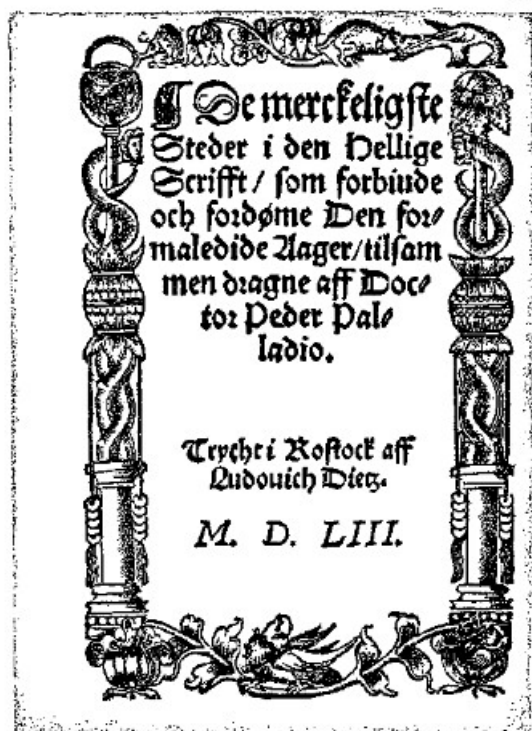
Traktaten om Aager er bevaret i to Udgaver, den ene trykt i København, den anden i Rostock i Aaret 1553. Hvilken af disse, der er Originaludgaven, vil en nærmere Undersøgelse vise.

1. Københavner-Trykket bestaar af ét Ark (sign. *Aii-Av*), i lille Oktav med 21 Linjer paa Siden. Paa Titelbladet — gengivet ndf. S. 397 — staar: „*Sat i Københaffn*“; Bogtrykkerens Navn er hverken angivet her eller paa sidste Blad. Den Type, der er brugt, er den samme som i de foran udgivne Skrifter fra 1553: En Traktat, En Præservativ mod Pest, En Undervisning om Mildhed; Titelrammen er den fra Hans Barths Tryk af Ordinansen kendte, se Bind I S. 159; Slutnings-Vignetten er identisk med den Vignet, der findes paa Titelbladet til en Præservativ mod Pest, se foran S. 337. Om Bogens typografiske Udstyr maa det endnu nævnes, at Bogtrykkeren synes at have haft et noget sparsomt Materiel. I Overskrifterne er man begyndt med Schwabacher-Tal (*Exo: xxij, Levit xxv*, ndf. S. 398), men har maattet gaa over til Antiqua (*Deut. XXIII, Neemiae V osv.*, ndf. S. 399 ff.); og ligeledes har man i den til Overskrifterne anvendte Skrift manglet en æ-Type, saa „Til Læseren“ er trykt: *Til læsseren* (ndf. S. 398). Bogen er derimod sat meget omhyggeligt; kun een Trykfejl findes: *nagen* for „nogen“ (ndf. S. 403 L. 20).

per Vuollgangum Capitonem aeditus. Det af Palladius oversatte Sted staar Bl. 146^v. Som Exempel paa Oversættelsen kan følgende tjene:

<p><i>Palladius, ndf. S. 403 L. 21 ff.</i></p> <p>De Hellige Mend toge ocsaa Skeck oc Gaftue/ oc Fruet af deris Agre/ som de lode dyrcke. Lige som det er icke Ræt/ at demme si indkomme at vere wret/ Saa er det ocsaa wret ath Retferdige gere dem alle/ Mand skal legge kiedligheds Regel der til ath Polekit i Landet kand bliffue ved maet/ Och ath mand kand ramme hans Gafta/ som hand handler met/</p>	<p><i>Oecolampadius, Bl. 146 v L. 16 ff.</i></p> <p>Acciperunt enim et Sancti munera, acceperunt et fructus de agris suis, quos solificerunt. Omnes redditus iniustos iudicare ut inhumanum est, ita temere omnes iustificare iniquum est. Charitatis gramon adhibeatur, ita ut Republica seruari possit, et ejus utilitati, quo cum agitur, consulatur.</p>
--	--

2. Rostocker-Trykket udgøres ligeledes af ét Ark (sign. Aij-Ao), i lille Oktav med 22 Linjer paa Siden. Bogtrykkeren er, som Titelbladet viser (se nedenstaaende Gen-

givelse): *Ludvig Dietz*. Bogen er trykt med samme Type som Christian d. Tredjes Bibel. Det kan nævnes, at i Modsætning til i Københavner-Trykket findes i Rostock-Trykket æ i stor Skrift: *Til Læsseren* (Bl. A 2^r). Talbetegnelsen er helt igennem ensartet (Korpus-Kursiv). Bogen

er meget smukt udstyret. Af Træsnit findes -- foruden Titel-Rammen -- et Hellsides Snit paa Titelbladets Bagside (se nedenstaaende Gengivelse), der fremstiller Passions-

Attributerne med Underskrift: *Redemptoris. Mundi. Arma.* og paa Bogens sidste Blad (A 8^v) Ludvig Dietz' Bogtrykkermærke med hans Valgsprog: *Dorheil. Maket. Arbeit.* Men Trykningen er langtira fejlfri: for *huer* (ndf. S. 400 L. 14) staar *huor*, for *Tiund* (ndf. S. 401 L. 17) *Teund*, for *hele*

(ndf. S. 401 L. 20): *helle*, for *øfrighedz* (ndf. S. 401 L. 27): *øfrighendz*, for *forstaas* (ndf. S. 402 L. 12): *farstaaff*, for *Siger* (ndf. S. 402 L. 20): *Sigyr*, og desuden findes som i Københavnertrykket *nagen* for „nogen“. Forklaringen herpaa kan kun være den, at Rostocker-Trykket er sat efter Københavner-Trykket, har overført Fejlen „*nagen*“ herfra, men desuden indført en Del ny Fejl. At Forholdet er saaledes, bekræftes ogsaa ved den eneste Ordvariant mellem de to Udgaver; Københavner-Trykket har i Gengivelsen af Math. 5. 42 *Giff den som dig Beder/ och vent dig fra den/ som vil Laane aff dig* (ndf. S. 400 L. 20 og 401 L. 6), dette stemmer med Texten i Biblen 1550, hvorefter Palladius har skrevet af; Rostocker-Trykket har derimod for *den* fejlagligt: *dem*.

Der kan saaledes ingen Tvivl være om, at Københavner-Trykket er det oprindelige, Rostocker-Trykket et samtidigt Eftertryk. Dette følger helt igennem Originalen — Bogstav for Bogstav; hist og her kan vel et stort Begyndelsesbogstav være gengivet ved et lille (f. Ex. *Tiene*, *Menniske* > *tiene*, *menniske* S. 398 L. 4 og 13), et *oc* ved *och* og omvendt, men ellers er der saa at sige ingen Afvigelser hverken i Ortografi eller Interpunction. Selvfølgelig er derfor alle Skrivefej (ligge for *legge*, XXIII for XXVIII osv., se Textrettelser og Noter ndf. S. 404) overført uændret.

Af Københavner-Trykket findes et Exemplar paa d. kgl. Bibl. og et meget velbevaret ubeskaaret Exemplar paa Universitets-Bibliotheket. Af Rostocker-Trykket er der kun bevaret eet — stærkt medtaget — Exemplar; det findes paa d. kgl. Bibl. i Hjelmstjernes Samling.

